

Handläggare
Thomson Giggi

Datum
2016-03-21

Diarienummer
UBN-2016-0861

Utbildningsnämnden

Genomlysning av studie- och yrkesvägledning

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att med utgångspunkt i presenterad genomlysning ge förvaltningen i uppdrag att till nämndens sammanträde den 1 juni 2016 återkomma med förslag till organisation för studie- och yrkesvägledningen.

Ärendet

I utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2016 finns som en av årets angivna aktiviteter att göra en genomlysning av kommunens studie- och yrkesvägledning i syfte att skapa tydlighet i organisationen och stärka vägledningens roll som en del av hela skolans arbete.

Genomlysningen presenteras i bilaga.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Handläggare
Giggi Thomson

Datum
160307

Diarienummer
2016-0861

Genomlysning av organisationen för studie- och yrkesvägledarna med kommunal huvudman.

Ansvarig för genomlysningen
Giggi Thomson

Bakgrund	<p>År 2009 beslutade ansvariga nämnder för grundskola och gymnasieskola i Uppsala kommun, barn- och ungdomsnämnden respektive utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, att samla all studie- och yrkesvägledning i en gemensam centralt placerad organisation. Beslutet hade sin grund i att nämnderna inte var nöjda med den verksamhet som bedrevs. Chefer/skolledare var till stora delar emot denna förändring då de ansåg att rektor borde ha ansvaret för uppdraget för att kunna uppfylla skollagen.</p> <p>Eftersom vägledningsfrågorna är ett uppdrag för hela skolan upplever många av rektorerna nu att det är svårt att skapa ett långsiktigt och systematiskt arbete när man inte bär ledarskapet för studie- och yrkesvägledarna.</p>
Lagstiftning	<p>Huvudmannens ansvar Enligt skollagen 2 kap 29 § ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning. Det är huvudmannens ansvar att tillgången vad gäller studie- och yrkesvägledning är tillräckligt utifrån elevernas behov.</p> <p>I Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning anges att huvudmannen bör, vid beslut om organisation och resursfördelning, säkerställa att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning kan tillgodoses.</p> <p>Rektors ansvar I läroplanen för grundskolan anges följande: Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.</p> <p>Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett</p>

	<p>särskilt ansvar för att... den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.</p> <p>I läroplanen för gymnasieskolan anges följande: Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för...</p> <p>att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,</p> <p>Rektorn bör enligt Skolverkets Allmänna råd</p> <ul style="list-style-type: none"> - se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning, - tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem, - se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval, samt - se till att eleverna, utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal. <p>Lärares och studie- och yrkesvägledares ansvar</p> <p>I både läroplaner och Allmänna råd om studie- och yrkesvägledning finns beskrivningar av det ansvar som såväl lärare som studie- och yrkesvägledare har i arbetet med vägledning. All personal i skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna, redan i de lägre årskurserna, förutsättningar att utveckla kunskaper och erfarenheter för kommande studier och yrkesliv, t.ex inom ramen för undervisning i samhällskunskap. I skollagspropositionen understryks att skolledare, lärare och studie- och yrkesvägledare har ett gemensamt ansvar för studie- och yrkesvägledningen, men delvis olika roller. Eleverna har också olika behov i olika stadier av utbildningen. Rektor ansvarar för att tydliggöra ansvarsfördelningen på skolan.</p>
<p>Nuvarande organisation Bemanning Kostnader</p>	<p>Kommunens studie- och yrkesvägledare är samlade i enheten Samlad vägledning som tillhör avdelningen för individstöd. Chefen på Samlad vägledning har ansvar för tjänstefördelningen och har det formella personalansvaret, men rektorer på grundskolor och gymnasieskolor har ansvaret för den dagliga ledningen på skolan. Enheten har en chef på heltid.</p> <p>För studie- och yrkesvägledning i kommunens egna grund- och gymnasieskolor finns 43 vägledare anställda, varav ca 75 % bemannar gymnasieskolan och 25 % grundskolan. Inom gymnasieskolan finns ett beslut om nyckeltal som innebär att det ska vara en heltids vägledare på 500 elever</p>

	<p>på nationellt program. För introduktionsprogrammen är delningstalet lägre. Motsvarande beslut finns inte för grundskolan utan där beslutar rektor på varje skola hur mycket tjänsteunderlag den vill ha för vägledaren på aktuell skola.</p> <p>För vägledningsarbete riktat både till fristående och kommunala skolor finns följande bemanning vid enheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - två gymnasiesamordnare på heltid med ansvar för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd i övergången mellan grundskola och gymnasieskola. - en internationell studie- och yrkesvägledare på heltid hjälper studie och yrkesvägledare på skolorna kring ansökningar till utbildningar utomlands. Stöd ges också till enskilda elever som söker studier utomlands. - en studie- och yrkesvägledare på 20% finns på ungdomsvägledningen centralt placerad på kommuninformationen. <p>Kostnad ledning 730 tkr/år Kostnad SYV 17 715 tkr/år Kostnad internationell SYV 275 tkr/år Kostnad ungdomsvägledning 100 tkr/år Kostnad gymnasiesamordnare 1 220 tkr/år Kostnad övrigt 2 610 tkr/år</p>
Synpunkter från medarbetare	<p>I enheten Samlad vägledning har diskussion först kring eventuella konsekvenser vid organisatoriska förändringar. Några uttrycker oro ifall vägledningen organiseras inom varje skola med rektor som ansvarig chef. Farhågan är att rektor inte skulle värna uppdraget för studie- och yrkesvägledarna utan även använda yrkesgruppen till andra arbetsuppgifter som registrering i system vid val, akuta vikarier och arbetsuppgifter kring vägledning som enligt läroplanen åligger lärarna. Farhågor finns också att tjänsterna skulle dras ner så mycket på gymnasiet så att studie- och yrkesvägledarna inte hinner samtala med alla elever som har behov av samtal och stöd.</p> <p>Några vägledare ser fördelar med att rektor blir personalansvarig då ledarskapet för dem blir tydligare.</p> <p>Några grundskolerektorer och flertalet gymnasierektorer vill se en förändrad organisation där rektor har personalansvaret för studie- och yrkesvägledare.</p>
Hur många individer/brukare/elever berörs?	Samtliga elever från åk 1 i grundskolan t o m gymnasiet (alla program) med kommunal huvudman.
Annan förvaltning som berörs?	Nej
Nationell bild, analys och bedömning	<p>Nationell bild</p> <p>Genom åren har det genomförts ett stort antal utvärderingar, utredningar och granskningar av kommuners och skolors arbete med studie- och yrkesvägledning. Tidigare studier t.ex. från Skolverket och SKL visar att</p>

studie- och yrkesvägledningen inte alltid lever upp till styrdokumentens intentioner. Studier visar att eleverna saknar överblick både när det gäller vilka utbildningsmöjligheter som finns och hur arbetslivet är organiserat.

Skolinspektionen har gjort en granskning av studie och yrkesvägledning i grundskolan när det gäller frågan om tillgången till vägledning, ansvar för helheten och funktion (2013). Ett sammanfattande resultat var att studie- och yrkesvägledningen generellt sett var lågt prioriterade på de aktuella skolorna. Granskningen visade att det finns omfattande brister i skolors och huvudmäns arbete med att planera och följa upp studie- och yrkesvägledningen. Eleverna får inte någon kontinuerlig studie- och yrkesvägledning och uppgiften räknas inte som hela skolans ansvar.

På Uppsala kommuns uppdrag, gjorde Sweco i maj 2015 en kunskapsöversikt om studie- och yrkesvägledning. När det gäller hur studie- och yrkesvägledningen bäst kan organiseras framkommer olika alternativa lösningar med olika för- och nackdelar. Sweco uppfattar att det behöver finnas någon form av övergripande samordning för att kunna hålla en hög nivå när det gäller kvaliteten i den vägledningen som erbjuds. De bedömer att det också möjliggör för studie- och yrkesvägledare som verkar ute på enskilda skolor att ha en naturlig part att vända sig till i specifika och övergripande frågor t.ex. när det gäller vägledning i ett internationellt perspektiv inklusive att få tillgång till anpassat informationsmaterial utifrån eleverna och deras föräldrar förutsättningar.

Analys och bedömning

Det finns varken i lagstiftning eller i forskning någon riktlinje för hur studie- och yrkesvägledningen bör organiseras. Varje kommun har ansvar att utifrån sina förutsättningar organisera arbetet så att elevernas tillgång till vägledning tillgodoses.

Rektorn har i samtliga berörda skolformer ansvaret för hur arbetet med studie- och yrkesvägledningen på skolan organiseras. Det anges tydligt i styrdokumentet att studie- och yrkesvägledningen ska omfatta hela skolans arbete. All personal i skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna, redan i de lägre årskurserna, förutsättningar att utveckla kunskaper och erfarenheter för kommande studier och yrkesliv.

Studie- och yrkesvägledarens roll är central i arbetet med information, vägledning och i viss mån även i undervisningen inom området. Det är därför viktigt att studie- och yrkesvägledarna är delaktiga i skolornas utvecklingsarbete, fortbildning och arbetsplatsträffar.

Utbildningsförvaltningen bedömer att den nuvarande organiseringen av studie- och yrkesvägledningen skapar ett otydligt ledarskap och försvårar för rektorerna att ge vägledningsfrågorna den centrala roll i hela skolan som krävs. Studie- och yrkesvägledarna bör ha en tydligare och i högre grad integrerad roll på skolorna för att ha större förutsättningar att ha ett nära samspel med lärare och annan personal som arbetar med vägledning.

Rekommendation	Utbildningsnämnden bör ge förvaltningen i uppdrag att utarbeta ett förslag till organisering som skapar ett tydligt ledarskap och ger förutsättningar för alla elever att få likvärdig tillgång till studie- och yrkesvägledning. Samtidigt ska beaktas studie- och yrkesvägledarnas behov av kollegialt samarbete och kompetensutveckling.
----------------	---

